

Deltagere:

DHI; Torsten V. Jacobsen (case-ansvarlig, Gudenå-casen)

Agroøkologi; Christen Duus Børgesen (case-ansvarlig Gudenå-casen)

GEUS; Hans Jørgen Henriksen (case-ansvarlig, Bygholm Å/Hansted Å – casen)

Orbicon; Kristina Møberg Jensen (case-koordinator, Storeåen)

Bioscience; Brian Kronvang (Co-projektleder) (referent)

Videncentret for Landbrug; Irene Wiborg (Projektleder) og Marianne Greve (Projektsekretær og referent)

Dagsorden

0.1 Projektpræsentation på TV2 nyhederne 26/10

1. Gennemgang af rapportskabelon - herunder fordeling af beskrivelser til de korte faktaark
2. Gennemgang af opsætning af korte/generelle faktaark.
3. Gennemgang af faktaark for virkemidler, der beskrives for det enkelte caseområde – og for oplagte virkemidler udenfor caseområder (samme skabelon).
4. NY dato for case-seminarer? (se appel fra Herning Kommune)
5. Artikel

Ad. 0.1 Projektpræsentation på TV2 nyhederne 26/10

Projektet fik en flot og lang omtale i TV2 nyhederne. Nyhedsindslaget kræver TV2 play abonnement:

Overalt i Danmark er kommunerne ved at tilpasse sig klimaforandringer, der har medført mere ekstremt regnvejr og flere oversvømmelser. Nu tilbyder landbrugsbranchen at hjælpe ved at stille deres marker til rådighed, så man kan tage noget af presset fra de store vandmængder, f.eks. ved at lave jordvolde eller grave bassiner, så vandet kan løbe andre steder hen end til byerne. Et af de steder, hvor landmænd tilbyder deres hjælp, er i området omkring Holstebro, hvor Storåen de senere år har givet store problemer med oversvømmelser. Projektchef Irene Wiborg fra Videncentret for Landbrug vurderer, at det er oplagt, at landbrugsarealer bringes i spil for at modvirke klimaforandrings konsekvenser. Også i Horsens Kommune har der været problemer med oversvømmelser. Afdelingsleder i Teknik og Miljø i kommunen Keld Rasmussen siger, at det er dejligt, at landbrugsbranchen gerne vil være med til at løse oversvømmelsesproblemet. *Resume - Artiklen skrevet af Annemette Tofte*

Link til udsendelse: <http://play.tv2.dk/tv/nyheder-debat/nyhederne/26-oktober-2013-1900-74137/>

Indslaget forekommer ca. 10 min. inde i udsendelsen

Vi har formået at fastholde klippet til dokumentation, og det kan ses i uge 45 på dropboxen, men det må ikke bruges i andre sammenhænge.

Ad. 1 Gennemgang af rapportskabelon - herunder fordeling af beskrivelser til de korte faktaark

Den endelige rapport-struktur er ved at finde sin form. Det første oplæg blev godkendt med tilføjelse af:

- Beskrivende tekst om hvorfor disse virkemidler er udvalgt af en mulig meget større pulje
- Tilføjelse af et pkt. 6 'Anbefalinger'

Gennemgang af indhold og ansvarsfordeling på beskrivelse af udvalgte virkemiddelfordeling:

Fakta-arkene (letvægts) fylder 2 sider pr stk.

Fakta-arkene er en slags appetitvækkere, der kan bruges i en mere overordnet drøftelse af, hvilke virkemidler man kan have interesse for i et givet område. Man kan medbringe de fakta-ark, der måske kan være relevant i de enkelte case-områder, til møderne i januar.

Der er lavet en overordnet gruppering, f.eks. samles vådområder og relaterede virkemidler under en gruppe, men samtlige virkemidler beskrives fortsat individuelt. Fordeling jf. nedenstående.

Løsningsmulighed	Virkemåde	Sideeffekter	Ansvarlig institution for udarbejdelse af Faktablad
1.1. Opmagasinerings af vand i vådområder og andre steder i det åbne land Vådområder kan tænkes ind som virkemiddel ift. klimatilpasning samtidig med at det har en række potentielle synergieffekter ift. næringsstofreduktion, natur/biodiversitet og rekreation. Der findes en række afarter af vådområder hvoraf nogle er eksemplificerede i nedenstående faktaark			
1.1.1. Etablering af vådområder i ådale ved restaurering af vandløb (Klassisk vådområde v. genslygning af vandløb og midlertidige oversvømmelser) (Ny overskrift? – eksempel fra Odense Å)	Forsinkelse af vandet	NP tilbageholdelse Øget biodiversitet ? Øget kulstofbinding Rekreative interesser	BIOS Review: GEUS
1.1.2. Vådområder og <u>naturlige ådale</u> (Bygholm enge – Orbicon har lavet løsninger for Horsens Kommune. Kristina finder materiale)	Tilbageholdelse af vand	Tilbageholdelse af sediment og næringsstoffer	Orbicon Review: GEUS
1.1.3. Vandtilbageholdelse i ådale – Opmagasinerings af vand ved kontrolleret oversvømmelser af marker, enge og skove (Brendstrup-kilen)	Forsinker momentant vandløbsvand	Påvirker udnyttelsen	Orbicon

(Bygge dæmning ind i systemet)			
1.1.4. Sænkning af vandstand i søer og reservoirs	Øget magasineringseffekt	Påvirker skibstrafik Øger resuspension fra bund	DHI, Bioscience som review
1.1.5. Retentionsbassiner (Bliver også uddybet – Jacob Jacobsen/Orbicon har lavet beregninger for Holstebro)	Holder vand tilbage i lavninger i terræn som smådamme	N-omsætning, sedimentation?	ORBICON
1.2. Randzoner Traditionelle randzoner har ikke ift. klimatilpasningstankegangen de store effekter. Randzoner kan imidlertid potentielt få en vandtilbageholdende effekt hvis de konstrueres lidt anderledes			
1.2.1. Intelligente randzoner/Fordeler render - De virker ved, at markdræne skæres over og vandet udledes i en grøft. Herefter siver vandet hen over randzonen, hvor træer og planter optager næringsstofferne. Se mere: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/miljoetiltag/Sider/pl_virkemiddel_Intelligenterandzoner.aspx (Kommer også i uddybet version, eksempel deles i gruppen via Brian ➡ Marianne)	Forsinkelse af drænvand	Øge P tilbageholdelse Mindsker N udvaskning Kulstof-indlejring	BIOS/VFL
1.3. Tiltag på og under dyrkningsfladen			
1.3.1. Kontrolleret dræning og opstemning af grøfter Kontrolleret dræning er med til at tilbageholde kvælstof i rodzonen. Tiltaget går ud på, at man i efterårs- og vinterperioden hvor det regner mere, mindsker afvandingsdybden på et drænet areal til f.eks. 50 cm under terræn i stedet for den normale afvandingsdybde i 100-120 cm dybde (dræn-dybden). Herved tilbageholdes både vand og kvælstof. Se mere: https://www.landbrugsinfo.dk/Miljoe/miljoetiltag/Sider/pl_virkemiddel_kontrolleretdræning.aspx (med input fra Orbicon/Jacob om grøfter) Ekstra deadline: 1/12	Forsinkelse af drænvand	Øger nitratomsætning, Fosfor? Udbytte?	AGRO (Christen) Review hos Orbicon, derefter hele gruppen.
1.3.2. Ændret jordbearbejdning på marker – afstrømningskoefficient	Ændrer infiltrationskapacitet	Påvirker afgrøder	VFL – Og Lars Munkholm
1.3.3. Ændring i dyrkningpraksis • Pløjning på langs kurver • Afværgegrøfter/diger • Græs i stiber på skråning • Træer på langs af kurver – biotopforbedringer	Overflade-afstrømning	Tilbageholdelse af sediment og næringsstoffer	BIOS + Agro (Goswin)
1.3.4. Valg af afgrøder – ændret afstrømningskoefficient (Perkulation) Ekstra deadline: 1/12	Ændrer fordampning og infiltration	Påvirker udbytte	AGRO/VFL /Holstebro + Horsens kommuner GEUS review
1.4. Anden arealanvendelse			
1.4.1. Skovrejsning	Øget fordampning	Øger biodiversitet	GEUS (Torben?)

		ved løvskov ! Rekreative interesser	
1.5. Ændringer af vandløbsvedligeholdelse og dimensionering			
1.5.1. Ændret grødeskæring evt. flere eksempler	Ændrer vandaflødnings- vnen i vandløb	Påvirker biodiversitet	Orbicon (Bjarne)/ BIOS er 2'er
1.5.2. Ændrede dimensioner på vandløbets skikkelse – eks. dobbeltprofil (Elbæk. VFL og Agro kan vise steder med gode billeder af dobbeltprofil)	Ændrer vandaflødnings- evnen	Påvirker biodiversitet	BIOS

AD. 2. Gennemgang af opsætning af korte/generelle faktaark.

Instrukser og længebeskrivelser er tilføjet som kommentarer i skabelon for det 'generelle virkemiddel'. Ligger i mappe 7 i dropboxen.

Alle beskrivelser indsendes senest 14/11 til Jane Bang Poulsen (jpo@dmu.dk) med bkr@dmu.dk; jaw@vfl.dk; mgr@vfl.dk i Cc.

Agro har deadline 1/12.

Beskrivelserne skal fremsendes i word-format (længde og instrukser i skabelon i dropbox, mappe 7) inkl. tre relevante billeder i jpg-format. Alternativt fremsendes Figurer/Illustrationer - i eps- eller pdf-format.

Ad. 3 Gennemgang af faktaark for virkemidler, der beskrives for det enkelte caseområde – og for oplagte virkemidler udenfor caseområder (samme skabelon).

De uddybende faktaark kan relatere sig til virkemidler, der er testet i/beregnet på projektets caseområder, men oplagte virkemidler/erfaringer fra andre områder kan også medtages. Overskrift: "Løsningsmuligheder i og udenfor caseområder".

Det forventes at vi lander på måske 2 nøjere beskrevne virkemidler pr område – men det er blot gisninger pt.

Her beskrives, hvordan man i praksis har søgt at anvende nogle af de løsningsmuligheder, der er oplistet i "faktaarkene". Et eksempel kan være den måde, det er beskrevet på i "Vandtilbageholdelse i ådale: Brendstrup-kilen" / (det er så her man laver den udbyggede beskrivelse)

Denne beskrivelse laves først færdig efter januarmøderne – dog kan man godt have nogle af beregningerne klar, så man kan få en kvalificeret drøftelse – her forventes også, at der er lavet konkrete aftaler i området så beskrivelsen bliver så konkret som muligt.

Vi arbejder med beskrivelser på 4 – 6 sider (oplægget er på 4 sider – men der er fleksibilitet.)

Skabelon og instrukser (Virkemiddel i xx caseområde) ligger i dropbox mappe 7.

Referat – styregruppemøde i

LANDMANDEN SOM VANDFORVALTER

30. oktober 2013 kl. 13-14.30 (skype møde)

Ad. 4. NY dato for case-seminarer?

Det blev vedtaget, at Storåcasens seminar bliver udskudt til primo marts, så der dog stadig er sammenhæng med og mulighed for indspil til fagdagen d. 18/3 2014 i Foulum. De andre cases fastholder dato. VFL fremsender snarest et oplæg til invitation. Den afsluttende konference 17/6 afholdes ligeledes i Foulum, dog med deltagergebyr.

Ad. 5. Artikel

Der skal laves en fælles artikel til videnskabelig mediebrug (Vand & Jord). Brian Kronvang sender eksempel på artikel-struktur.

Deadline for tilbagemelding på artikel: 18/11 2013 til bkr@dmu.dk med iaw@vfl.dk; mgr@vfl.dk i Cc.